

Toetsing KringloopWijzer onderweg

De KringloopWijzer is een model dat op basis van bedrijfseigen gegevens een berekening maakt van, onder meer, de hoeveelheid stikstof (N) en fosfor (P) in de excretie en in gewassen. Bedrijven kunnen deze berekeningen gebruiken om hun mineralenbeheer te verbeteren. Overheden kunnen de berekeningen aanwenden ter bepaling van de hoeveelheid mest die op individuele bedrijven moet worden afgevoerd of mag worden toegediend. De KringloopWijzer wordt momenteel getoetst op de bruikbaarheid hiervoor.

Om de KringloopWijzer volledig bruikbaar te maken voor zowel ondernemers als overheid, was een toetsing nodig op de juistheid van de berekeningen. Berekende waarden moesten vergeleken worden met onafhankelijke metingen. Als de metingen overeenkomen met de berekeningen, is het model als 'goed' te beoordelen. Er is daarom een toetsing uitgevoerd om de nauwkeurigheid vast te stellen waarmee de N- en P-excreties van melkvee en de hoeveelheid oogst van N en P van eigen land ('opbrengst van gras en maïs') door het model worden voorspeld.

Belangrijke data uit Koeien & Kansen

Om de toetsing te kunnen doen,

waren vanzelfsprekend andere metingen nodig dan de data die gebruikt zijn om de KringloopWijzer te maken. Gelukkig heeft Koeien & Kansen unieke metingen beschikbaar van de voeropname en bepalingen van de gewasopbrengsten. De metingen van de voeropname vinden plaats in zogenaamde 'meetweken'; metingen gedurende minimaal acht weken verspreid over het jaar, altijd in een periode waarin het rantsoen niet gewijzigd wordt. Binnen een meetweek wordt dus niet overgestapt naar een volgende graskuil of een nieuwe partij krachtvoer. De bepalingen van de gewasopbrengsten zijn een combinatie van (robuuste) schattingen en metingen en ze worden gecontroleerd in de werkelijke kringloop van het bedrijf

via checks met andere bedrijfsgegevens. Deze metingen op Koeien & Kansen bedrijven zijn belangrijk om van de KringloopWijzer een betrouwbaar instrument te maken. Voor zowel bedrijfsmanagement als beleidsdoelen.

Status toetsing

De toetsing is inmiddels voltooid en gerapporteerd. Het ministerie van EZ heeft het rapport voorgelegd aan de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM). Na hun oordeel zal het ministerie bekijken of en hoe de KringloopWijzer een rol zal krijgen in het beleid.

*Jouke Oenema,
Wageningen Plant Research*

Allesweters!

De melkveehouderij zit in de hoek waar de klappen vallen, en ze zijn raak. Het is niet te hopen dat de knock-out, het verlies van de derogatie, ook nog wordt uitgedeeld. Dat zou de doodsteek zijn voor een groot deel van de sector.

Ik ben eigenlijk wel heel benieuwd wat de onderzoekers en ondernemers binnen Koeien & Kansen van de situatie vinden. Ze hebben er vast een mening over en ze hebben er vast al wel de antwoorden voor klaar liggen. Want tot nu toe heeft het project, en vooral de mensen die erbij betrokken zijn, telkens aan weten te tonen dat er altijd kansen zijn. Wat er ook gebeurt. Of het nu gaat om nitraatnormen, ammoniakemissienormen, bemestingsnormen:

telkens heeft Koeien & Kansen in nauwe samenwerking met de praktijk aangetoond dat de gestelde (soms zeer strenge) normen haalbaar en betaalbaar zijn. Door anders te durven denken en vooral anders te durven doen.

Ik wacht met smart op de volgende Nieuwsbrief. Want het kan niet anders dan dat men daarin uit de doeken doet hoe de Nederlandse melkveehouderij in 2017 binnen het

fosfaatplafond produceert. En jawel, op een manier die voor iedereen voldoende Koeien en Kansen biedt!

*Arnout Venekamp
Beleidscoördinator bodemontwikkeling & duurzame landbouw
Provincie Drenthe*

Een stap voor

'Pap, als ik vandaag voor twee dagen typehuiswerk doe, kan ik morgen dan langer bij Luuk spelen?', vraagt onze jongste, die dit jaar met typeles aan het worstelen is. Hij is vooruit aan het denken. Als ik nu goed gedrag vertoon, mag ik morgen misschien wel meer. Zou dat in de echte wereld ook gelden?

Neem het fosfaatplafond. Dat hebben we om meer mest te mogen gebruiken dan standaard in Europa (derogatie). Hiervoor wil Nederland fosfaatrechten introduceren. Brussel heeft dat afgekeurd. Behoud van derogatie is dus erg onzeker; het zijn spannende tijden. Gaat het lukken om onder het fosfaatplafond te komen? Veel inspanningen zijn daarop gericht.

Maar zouden we Europa ook een stap vóór kunnen zijn? We weten dat milieukwaliteit de achtergrond van het Brusselse milieubeleid is. Bijvoorbeeld grondwater. Dat gaat echt de goede kant op. Maar daarnaast is er de kwaliteit van ons oppervlaktewater. Als we nu eens zichtbaar inspanningen verrichten om dat te verbeteren, zou dat ook indruk maken? Water en de BedrijfsWaterWijzer zijn speerpunten van Koeien & Kansen. Nederland kan onze resultaten goed gebruiken in Brussel.

En onze zoon? Natuurlijk mocht hij langer spelen bij Luuk.

*Michel de Haan
projectleider*

Bedrijfsspecifiek bemesten weer stapje verder

Binnen Koeien & Kansen wordt al jaren geëxperimenteerd met bedrijfsspecifieke bemestingsnormen. Na de BEP-pilot – waarin de fosfaatdosering afgestemd werd op de bedrijfsspecifieke onttrekking – en de BEN-pilot – waarin het om dosering van stikstofkunstmest ging, loopt momenteel ook de BES-pilot. Binnen deze pilot worden de eerdere experimenten gecombineerd, om ook veehouders met een minder hoge gewasopbrengst ook de kans te geven zo gericht mogelijk te bemesten.

In de BES-pilot wordt zoveel dierlijke mest gebruikt als nodig is om in de bedrijfsspecifieke fosfaatbehoefte te voorzien: fosfaatevenwichtsbemesting met dierlijke mest. Wanneer de stikstof-fosfaat verhouding in de dierlijke mest constant is, resulteert dit in een stikstofgift uit dierlijke mest die hoger is dan de gebruiksnorm. In deze pilot is dat toegestaan. Om de maximaal acceptabele overschotten voor stikstof niet te overschrijden, wordt gecompenseerd met een lager gebruik van kunstmest-stikstof. Bovendien wordt de drijfmest verdund met water, om de ammoniakemissie te beperken.

Alleen bij hoge opbrengst?

De BES-pilot is begonnen bij drie bedrijven met een hoger dan generieke opbrengst van stikstof en fosfaat. Dit jaar zijn hieraan twee bedrijven toegevoegd met 'gemiddelde' opbrengstniveaus, omdat deze bedrijven ook behoefte hebben aan extra gebruikruimte voor dierlijke mest. Elk bedrijf waarvan de plaatsing van dierlijke mest eerder beperkt wordt door N dan door P_2O_5 , kan geen P_2O_5 evenwichtsbemesting uitvoeren. Op derogatiebedrijven mag aanvullen met kunstmestfosfaat immers niet. De BES-pilot maakt gebruik van deze latente P_2O_5 ruimte,

met een lagere kunstmest-N gift als wisselgeld. Binnen ons experiment is dit mogelijk.

Ervaringen, ook op De Marke

De resultaten van het tweede jaar zijn nog niet volledig verwerkt. Maar het eerste jaar maakte al wel duidelijk dat de BES-aanpak vraagt om een scherp oog. Het goed tot werking laten komen van de drijfmest is afhankelijk van timing, verdeling, technieken van mestaanwending en het op gang komen van mineralisatie. Op koude, langzaam drogende bodems en in koude jaren is die traag. Proefbedrijf De Marke speelt dit 'spel met de natuur' al lang. Met een kunstmest-N gift van 50 kg per ha en een drijfmest-N gift van 210 kg per ha en opbrengsten van ongeveer 10 ton ds gras en 15 ton ds maïs per ha, lukt dat heel goed.

Koos Verloop
Wageningen Livestock Research

Naar bedrijfsspecifiek bemesten

Om de gewenste waterkwaliteit te borgen, zijn in Nederland normen vastgesteld voor de maximale hoeveelheden stikstof (N) en fosfaat (P_2O_5) die als meststoffen aan gewassen mogen worden gegeven. Deze normen zijn afgeleid van een maximaal acceptabel bodemoverschot. De bemestingsnormen zijn gebaseerd op de gemiddelde opbrengsten. Bedrijfsspecifiek bemesten gaat uit van gewasonttrekking op het bedrijf, zoals bepaald met behulp van de KringloopWijzer.

BedrijfsWaterWijzer gaat testfase in

De BedrijfsWaterWijzer maakt het monitoren van het watermanagement op melkveebedrijven mogelijk. De Wijzer biedt aanknopingspunten voor verbetering van het watermanagement. Het is een webapplicatie die opgebouwd is uit zeven modules. De afgelopen maanden zijn alle modules inhoudelijk uitgewerkt en grotendeels in de software verwerkt. Inmiddels is een eerste test met de BedrijfsWaterWijzer gestart op vijf melkveebedrijven.

De modules van de BedrijfsWaterWijzer zijn:

1. Erfwater;
2. Regulering waterbehoefte;
3. Beperking wateroverlast;
4. Uitspoeling naar grondwater;
5. Uitspoeling naar oppervlaktewater;
6. Drinkwater vee, en
7. Ecologisch slootbeheer.

De BedrijfsWaterWijzer is er niet alleen om de waterkwaliteit te verbeteren, maar brengt ook de mate van verdroging of vernatting in beeld. Bodem en hydrologie zijn hierbij vooral bepalend.

Bodemtype bepaalt vochtbeschikbaarheid

Een droogtegevoelige zandgrond heeft een veel ongunstigere vochtlevering dan een lichte kleigrond. Deze uitgangssituatie is moeilijk te beïnvloeden. Maar de vochtbeschikbaarheid kan wel vergroot worden door het nemen van maatregelen, waaronder de plaatsing van stuwtjes, het toepassen van peilgestuurde drainage, berekening en goed bodembeheer (voorkomen van verdichting).

Een lichte zandgrond voert daarentegen een teveel aan water makkelijker af dan een kleigrond. Het peilbeheer heeft grote invloed. Wateroverlast verminderen kan bijvoorbeeld met een aangepast peil, drainage, het bol

leggen van percelen, begreppeling en – wederom – goed bodembeheer.

Kwaliteitscore watermanagement

De BedrijfsWaterWijzer geeft per module en per aspect een kwaliteitscore voor het watermanagement (slecht-onvoldoende-matig-goed). Deze scores zijn te zien op de resultatenpagina. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de bedrijfseigen omstandigheden die niet of nauwelijks te beïnvloeden zijn (zoals bodemtype) en managementaspecten (zie Figuur 1). Binnenkort meer over de ervaringen met het testen van de app.

Idse Hoving en Gert-Jan Noij,
Wageningen University & Research

Goede resultaten BES-pilot ondanks droog najaar

Kees van Wijk melkt 125 koeien op 45 hectare zware komklei in Waardenburg, Gelderland. Dit jaar deed hij mee aan de BES-pilot, die ook in 2017 nog doorloopt. De resultaten zijn goed.

Van Wijk: "De pilot is wat mij betreft prima verlopen. In het kort gezegd blijft het vooral een kwestie van enorm finetunen wat betreft bemesting en de weersomstandigheden. Je moet daar echt gevoel voor hebben.

Droog najaar

Dit jaar hebben we na half augustus eigenlijk bijna geen regen meer gehad. De vierde snede was er toen af en daarna hebben we niet meer bemest. Omdat het zo droog was, is de nalevering van stikstof een stuk minder geweest dan we hoopten. Maar dat zou met kunstmest niet anders uitpakken zijn.

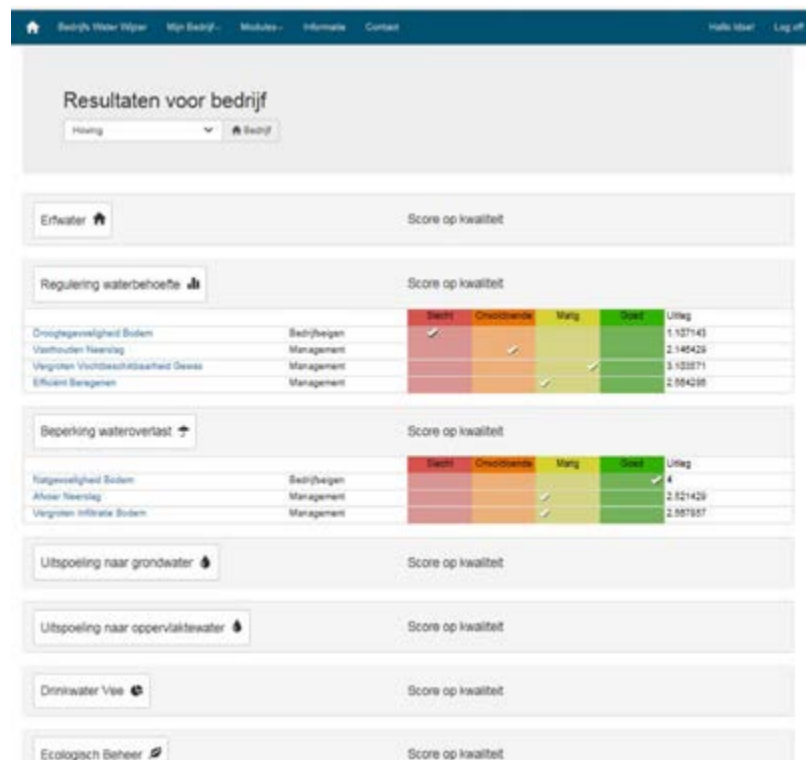
De eerste vier sneden hebben ons 12 tot 13 ton drogestof opgeleverd. Deze kuilen hebben ook mooie RE-gehalten, alleen de tweede snede was wat lager. We hadden verwacht nog minstens 2 ton te kunnen oogsten na half augustus, maar door de droogte was de vijfde snede op 15 oktober maar krap 1 ton. Dat is natuurlijk heel beperkt voor twee maanden groei. En het lag echt aan het weer, niet aan de bemesting. Ik ben hobbymatig weeramateer en ik heb nog niet eerder meegemaakt dat de verdroging hoger was dan de neerslag in de maand september.

Op tijd uitrijden

Aan de andere kant prijzen we ons gelukkig dat we vrij vroeg bemest hebben, namelijk eind juni. Collega's die in augustus nog dierlijke mest uitreden, hebben daar niks meer aan gehad. Ik heb 90 kg stikstof uit kunstmest minder gestrooid, die 90 kg uit dierlijke mest kon ik daarom meer gebruiken. Maar zoals gezegd is het wel goed opletten om je benutting optimaal te krijgen. Je kunt er zelf een hoop aan doen. Zo hebben we bijvoorbeeld bij de derde snede een week gewacht. Als de verwachting is dat het droog blijft, dan rijd ik absoluut geen dierlijke mest uit.

Wat me wel opvalt: Vroeger werd er gemaaid ten dienste van de beweiding, maar in augustus wordt er tegenwoordig vooral gemaaid ten dienste van de mestopslag. Je moet zorgen dat je mestopslag groot genoeg is, bij mij kan er bijna voor 10 maanden in. Op die manier kun je in het groeiseizoen meer mest uitrijden, op de juiste tijdstippen. Het is natuurlijk wat afhankelijk van de grondsoort, maar als iedereen voldoende mest kon opslaan, zou je ook geen uitrijdverbod meer nodig hebben.

Ik ben erg tevreden, we gaan volgend jaar gewoon door met de pilot. En daarna zien we wel weer verder!"

Figuur 1. Resultaatpagina BedrijfsWaterWijzer met bedrijfseigen condities en kwaliteitscores voor het management bij de onderdelen 'waterbehoefte' en 'wateroverlast'.

Lager fosforgehalte in krachtvoer Koeien & Kansen

In een convenant tussen LTO, NEVEDI, VLB en NZO is afgesproken dat het fosforgehalte in krachtvoer niet hoger mag zijn dan 4,3 g per kg of niet meer dan 2,3% van het Ruw-Eiwit-gehalte. In dit artikel kijken we hoe de Koeien & Kansen bedrijven presteren.

Fosforgehalte krachtvoer

Het P-gehalte in krachtvoer op het gemiddelde Koeien & Kansen-bedrijf is in de afgelopen jaren fors gedaald, zo blijkt uit Tabel 1. De daling was 0,5 g P/kg krachtvoer (van 4,9 naar 4,4 g P/kg krachtvoer). Met dit gehalte is het doel van 4,3 g P/kg op de Koeien & Kansen-bedrijven nét niet gerealiseerd. Bij acht van de zestien deelnemers was het P-gehalte in krachtvoer gemiddeld wel onder het doel van 4,3. Het laagste gemiddelde P-gehalte van krachtvoer op een Koeien & Kansenbedrijf was 2,9 g/kg en het hoogste 5,4 g/kg.

Fosforgehalte rantsoen

Een laag P-gehalte in het krachtvoer is geen garantie voor een laag P-gehalte in het gehele rantsoen. Tabel 1 laat zien dat het P-gehalte van 2015 hoger was dan voorgaande jaren. Dit heeft te maken met het groeiende grasjaar 2014, dat resulteerde in hoge P-gehalten in de graskuil. Voedingstechnisch moet het P-gehalte in het rantsoen minimaal 3 g P/kg ds zijn. Eén bedrijf zit hier dichtbij (3,3 g P/kg ds), maar de meeste andere bedrijven hebben nog voldoende ruimte voor verlaging. Het

bedrijf met het hoogste P-gehalte in het rantsoen kwam op 4,5 g P/kg ds in 2015.

Relatie met ruw eiwit

Tabel 1 laat zien dat het gemiddelde Koeien & Kansenbedrijf al vanaf 2011 een P-gehalte had dat minder dan 2,3% van het RE-gehalte in krachtvoer was. Zoals ook afgesproken in het convenant van 2015.

Lager P-gehalte niet altijd gewenst

Het convenant streeft naar een laag P-gehalte in krachtvoer om de totale excretie te verminderen. Een aantal bedrijven heeft hier voordeel bij, omdat het mestafvoer voorkomt. Toch is minder fosfaat in het rantsoen niet voor alle bedrijven gunstig. Wanneer stikstof de mestafvoer bepaalt, zal minder fosfor in voer leiden tot minder fosfaatbemesting op derogatiebedrijven. Want compensatie met fosfaatkunstmest is niet mogelijk.

Aart Evers, Wageningen Livestock Research

Tabel 1: Resultaten P-gehalte krachtvoer, rantsoen en als percentage van RE-gehalte op Koeien & Kansenbedrijven 2010-2015.

Jaar	Gem. P-gehalte krachtvoer K&K (g/kg)	Gem. P-gehalte rantsoen K&K (g/kg ds)	Gem. P-gehalte krachtvoer t.o.v. RE-gehalte K&K
2010	4.9	3.7	2.4%
2011	4.9	3.6	2.3%
2012	4.6	3.6	2.2%
2013	4.7	3.7	2.2%
2014	4.6	3.7	2.2%
2015	4.4	3.8	2.1%

Hains Koopman over de Pasture Reader

Graslandmanagement is belangrijk, zeker op bedrijven waar veel beweid wordt. Het maakt daarom ook onderdeel uit van de Ruwvoerscan. In 2016 experimenteerden de gebroeders Koopman met de Pasture Reader. Dit is een grashoogtemeter die op een quad of maaimachine gemonteerd is. Hiermee kan relatief eenvoudig de opbrengst van graspercelen gemeten worden.

Hains Koopman: "We hebben dit jaar van april tot november geweid, het was een lang seizoen. In principe staan onze koeien dag en nacht in de wei. De opzet is om op papier te krijgen wat de grashoogtes zijn, zodat de koeien altijd evenveel gras binnenkrijgen. We werkten eerder altijd met handmatige grashoogtemeters, maar hebben in het voorjaar de Pasture Reader aangeschaft.

Voor maaien monteert je die op de maaimachine, en voor beweiding op de quad. Dat laatste gaf in eerste instantie storingen, we hadden in het begin van het seizoen problemen om goede meetresultaten te krijgen. De tweede helft van het jaar is het wel gelukt. We willen een keer per week overal de grashoogten meten, daarmee kunnen we dan de beweiding en

de maaimomenten plannen. Als je goed in kaart hebt of je uitkomt met de grasvoorraad, kun je ook sturen. Als uit de metingen blijkt dat je steeds gras tekort komt, kun je ook op stal bijvoeren."

Enthousiast

"Het was jammer van de valse start, maar wij zijn zelf best enthousiast over de Pasture Reader. Wel gaan we volgend jaar goed kijken of wat je meet ook met werkelijkheid overeenkomt. Het apparaat had dit jaar wat moeite met het klavergehalte in percelen, de metingen moeten nog wat preciezer worden. Het apparaat meet de grashoogte, en dan moet je er een tabel aanhangen om de productie van droge stof te berekenen. In de eerste snede is de grasdichtheid hoger dan in latere sneden, dit moet je per bedrijf goed instellen. We gaan hier voor in 2017 een proef voor opzetten.

Fosfor in krachtvoer goed uitbalanceren

Het bedrijf van Marinus de Vries omvat 60 hectare in het veenweidegebied bij Stolwijk in de Krimpenerwaard. Hij heeft 130 melkkoeien en 60 stuks jongvee. De Vries let al jaren op het fosforgehalte in zijn krachtvoer. Inmiddels is dat gehalte extreem laag.

De Vries: "Het krachtvoer is één van de weinige knoppen waar we gemakkelijk aan kunnen draaien om fosfaatexcretie te beïnvloeden. Wij doen dat al een hele tijd, kiezen altijd al voor lage fosforgehalten in het voer. Ik was me er helemaal niet van bewust dat we ten opzichte van andere Koeien & Kansenbedrijven zo laag zaten.

dan zit je al snel hoog in het eiwitgehalte. Met fosfaat is het trouwens wel makkelijker balanceren dan met stikstof.

Mestafvoer voorkomen

Goed balanceren voorkomt mestafvoer. De laatste jaren hebben we een behoorlijk BEX-voordeel gerealiseerd qua fosfaat. We krijgen het steeds beter in de vingers. Je moet zelf de regisseur blijven en consequent zijn. Er zijn genoeg producten op de markt die arm aan fosfor zijn. Het hoeft helemaal niet veel geld te kosten, en voor een fosfortekort hoeft je volgens mij niet bang te zijn. Zeker hier niet, er zit genoeg fosfaat in de bodem en het ruwvoer. Met fosfaat spelen, iets meer afstemmen, dat moet je leren. Maar het is zeker de moeite waard om energie in te steken!"

Spelen met fosforgehaltes

Het is een beetje een spel. Samen met mijn adviseurs bekijk ik elk seizoen wat past en hoe we het gaan doen. Het is natuurlijk erg belangrijk om het krachtvoer steeds goed aan te passen op je ruwvoer. De laatste jaren wordt het iets minder, maar hier in het veenweidegebied hebben we meestal wel eiwitrijke kuilen. Zeker als je relatief weinig maïs voert, zoals ik,

Productieslag om gewasproductie te verbeteren

Het meten van grashoogtes voor maai- en beweidingmanagement is belangrijk om de gewasproductie te kunnen verhogen. In het projectonderdeel 'Productieslag' worden onder meer de PerceelVerdeler en de Ruwvoerscan gebruikt om de gewasproductie op melkveebedrijven te verbeteren. De PerceelVerdeler is een hulpmiddel om de beschikbare stikstof en fosfaat zo goed mogelijk te verdelen over de gewassen en percelen. Ook voor de bemesting van kalium wordt een advies gegeven. De tool is nog in ontwikkeling maar al wel voor iedereen beschikbaar. (<http://webapplicaties.wur.nl/software/perceelverdeler>).

De Ruwvoerscan is gebaseerd op een verbetercyclus die door veehouder en begeleider samen wordt doorlopen. De stappen in de cyclus zijn doelen stellen, analyseren huidige situatie, aanwijzen van verbeterpunten en benoemen van maatregelen, uitvoeren van maatregelen en evalueren. De analyse van de huidige situatie omvat mestopslag, mestbemonstering, mestverdeling in gras en in maïs, beweiding, graslandmanagement, zodekwaliteit, botanische samenstelling van gras, gewas(kuil)kwaliteit, fysische, chemische en biologische bodemkwaliteit en watermanagement.

Zeker als je erg van je grasproductie afhankelijk bent, heeft deze technologie echt meerwaarde. Alle metingen zijn binnen je eigen bedrijf, dus je ziet sowieso de verschillen tussen en binnen je percelen. Het is al heel fijn om te zien waar de productie goed is en waar die achterblijft. Alles wat we meten is gekoppeld aan GPS signaal. Om de 3 meter wordt dat vastgelegd. Zo krijg je per perceel een kaart met de productie.

Het geeft veel inzicht en we kunnen beter sturen, ook qua mestgift. En dan later terugzien of dat effect heeft gehad. Meten is weten!"

Meer weten over graslandmanagement? Binnen de projecten Amazing Grazing en Management by Measurement is veel informatie beschikbaar, oa over grashoogtemeters en planning van de opbrengsten. Zie: www.AmazingGrazing.eu

Niet te krap voeren betaalt zich terug

Mark Pijnenborg en Marianne van Kempen hebben in maatschap een melkveebedrijf in Ysselsteyn (Noord-Limburg). Met bijna 120 koeien produceerden zij in 2015 ruim één miljoen kg melk op bijna 37 hectare cultuurgrond. Ze realiseren een hoog saldo en hebben relatief lage financieringslasten.

In tabel 1 wordt het bedrijf van Mts. Pijnenborg vergeleken met een groep soortgelijke bedrijven (spiegelgroep). Het inkomen uit het bedrijf ligt in 2015 met 5,32 euro per 100 kg ruim 2 euro hoger dan de spiegelgroep. Op bedrijfsniveau gaat het om een verschil van 20.000 euro.

Hoger saldo

Mts. Pijnenborg realiseert in 2015 een saldo van 24,07 euro per 100 kg melk, terwijl de spiegelgroep onder de 21 euro blijft. Het hogere saldo

ontstaat door hogere opbrengsten van de rundveehouderij (+1,87 euro) en door lagere variabele kosten (-1,33 euro). Volgens Mark is een belangrijke voorwaarde voor een goed saldo dat koeien goed presteren qua melkproductie zonder dat ze daarbij te veel moeten inboeten op de eigen lichaamsreserves, vooral tijdens het eerste deel van de lactatie. Mark hecht daarom minder waarde aan kengetallen als een lage VEM-dekking of een hoge meetmelkproductie per kg droge stof voer,

kengetallen waar andere Koeien & Kansen-deelnemers gemiddeld veel beter scoren. Mark: "Niet te krap voeren betaalt zich qua euro's terug in een hogere melkproductie per koe bij minder gezondheidsproblemen. Bovendien kan ik uitstootkoeien bevestigd afzetten, wat gunstig is voor de omzet en aanwas."

Arbeidsgemak door techniek

Er is fors geïnvesteerd in arbeidsgemak, met als doel dat Mark de komende jaren het dagelijks werk op het bedrijf met veel minder fysieke inspanning kan blijven rondzetten. Er is bijvoorbeeld een zelfrijdende voermengwagen gekomen. Hiermee kan Mark voeren met één machine,

zonder in- en uit te stappen. Ook is geïnvesteerd in een kalverdrinkautomaat en zijn in het laatste kwartaal van 2015 twee melkrobots op het bedrijf geïnstalleerd.

De vaste kosten, met name afschrijvingen, zijn hierdoor gestegen en liggen in 2015 zo'n 2,00 euro per 100 kg hoger dan bij de spiegelgroep. De investeringen zijn mede gedaan omdat er binnen het bedrijf voldoende liquide middelen beschikbaar waren. Het financieringsniveau, dat overigens al onder de één euro per kg melk lag, is er dus vrijwel niet door toegenomen.

Gerben Doornewaard,
Wageningen Economic Research

Tabel 2: Resultaten 2015 van Mts. Pijnenborg in vergelijking met de spiegelgroep.

	Mts. Pijnenborg	Spiegelgroep	Vershil
Bedrijfsopzet			
Totaal geproduceerde melk (kg)	1.046.015	1.090.908	-44.893
Cultuurgrond (ha)	36,8	40,5	-3,7
Intensiteit (kg melk/ha)	28.455	26.956	+1.499
Melkproductie per koe (kg)	8.979	8.674	+304
Economisch resultaat (€/100 kg melk)			
Totale opbrengsten	44,05	43,04	+1,01
Opbrengsten rundveehouderij (a)	41,75	39,88	+1,87
Overige opbrengsten (b)	2,30	3,16	-0,86
Totale kosten (excl. rente)	37,10	36,44	+0,66
Variabele kosten (c)	17,67	19,01	-1,33
Vaste kosten (d)	19,43	17,44	+2,00
Saldo (e = a - c)	24,07	20,87	+3,20
Productieresultaat (f = e + b - d)	6,94	6,59	+0,35
Betaalde rente (g)	1,62	3,33	-1,71
Inkomen uit bedrijf (= f - g)	5,32	3,27	+2,06

Bron: Bedrijveninformatienet van Wageningen Economic Research

Frank Post over fosfaatplan zuivelsector

Frank Post melkt 141 melkkoeien op 48 hectare zandgrond in Drenthe. Hij hoopt dat de derogatie voor de Nederlandse melkveesector behouden blijft.

"Er worden in het plan twee alternatieven genoemd voor de individuele veehouder: Ofwel de melkproductie verminderen ofwel een GVE-reductieregeling. Als ik nu moet kiezen ga ik voor minder koeien. Dat pakt waarschijnlijk voor mij beter uit. Ten opzichte van 2 juli 2015 zijn we in feite niet gegroeid, ik hoef maar 1 koe weg te doen. Dat is het bijzondere van het prikken van een peildatum, ik had toevallig net 5 koeien verkocht, maar die waren nog niet opgehaald. Ik wil liever minder dieren dan een plafond aan de melkproductie.

Fosfaatreductie via de voerstrook gaat op sectorniveau, als individuele boer heb ik met die regelgeving minder te maken. De hoeveelheid fosfor in het krachtvoer wordt dan minder, maar ik zie dat niet als een probleem. Ik heb altijd hele hoge fosforinput uit ruwvoer, dus tegen tekorten gaan wij niet aanlopen.

Weinig verschil

Al met al heeft het plan weinig tot geen invloed op mijn bedrijf. Het was wel een bewuste keuze om niet heel hard te gaan groeien na het loslaten van het quotum. Dat kwam omdat ons bedrijf toen al een beetje aan de max zat qua grond, arbeid en kapitaal. Verdere groei zou betekenen: meer vreemde arbeid, meer intensivering en een grotere afhankelijkheid van de bank. Daar zat ik niet op te wachten.

Derogatie behouden

Als dit plan helpt om de derogatie te behouden, dan is het wat mij betreft prima, maar je weet niet zeker of dit gaat werken. De voorwaarden die de NZO stelt, lijken me ook niet zo makkelijk haalbaar. Ze vraagt de Europese Commissie om uitzicht bieden op verlenging van de derogatie per 2018. De Commissie zal waarschijnlijk zeggen dat we eerst

maar eens aan de voorwaarden moeten voldoen. Ik hoop van harte dat het fosfaatreductieplan de derogatie behoudt. Derogatie is wel echt belangrijk voor de sector, in mijn opinie."

Fosfaatplan Zuivelsector

In het fosfaatplan van november 2016 komt de sector overeen om op drie manieren de fosfaatproductie te verminderen. Ten eerste door het verminderen van het fosfaatgehalte in veevoer, daarnaast door een heffing op melk via de zuivelondernemingen en ten derde door het belonen van stoppende melkveeouders. Melkveeouders kunnen een heffing op teveel geproduceerde melk voorkomen door 4% minder koeien (GVE) te houden dan op 2 juli 2015 (de peildatum) óf door 4% minder melk te produceren dan ze toen deden. Met dit plan hoopt de sector om in 2017 aan de door Brussel gestelde voorwaarden voor derogatie te kunnen voldoen.

Colofon

Auteurs:
allen werkzaam bij Wageningen University & Research tenzij anders vermeld.

Redactie en vormgeving:
Wageningen University & Research,
Communication Services

Fotografie:
Wageningen University & Research,
De Beeldredactie, Fotobureau Tiernego
en Shutterstock.com

Druk:
SMG Groep, Hasselt

Secretariaat Koeien & Kansen
Postbus 338
6700 AH Wageningen
T (0317) 48 01 77
info@koeienkansen.nl

[@Koeien&Kansen](https://twitter.com/Koeien&Kansen)

www.koeienkansen.nl

De nieuwsbrief is gratis aan te vragen bij het secretariaat. Overname van artikelen is toegestaan mits voorzien van duidelijke bronvermelding.